

Viite: neuvottelu 21.9.2023 TEM, Tukes ja toimialan edustajat

Työ- ja elinkeinoministeriö
Johtava asiantuntija Tarja Virkkunen
kirjaamo.tem@gov.fi
tarja.virkkunen@gov.fi

JAKELUASEMIA KOSKEVIEN VAATIMUSTEN (NYK. KTMp 415/98) MAHDOLLINEN SISÄLLYTTÄMISEN VALTIONEUVOSTON ASETUKSEEN 856/2012

Työ- ja elinkeinoministeriön varattua yllä mainitussa kokouksessa Öljy- ja Kaasutekniikka ry:lle ja huoltoasema-alan toiminnanharjoittajayhtiöille (Neste Markkinointi, SOK, St1 ja Teboil) tilaisuuden näkemysten esittämiseen ministeriössä vireillä olevaan esiselvitykseen otsikkoasiassa esitämme seuraavaa.

1. Taustaa

Polttonesteiden varastoinnin, vähittäisjakelun ja huoltoasema-alan teknistä turvallisuutta koskevalla sääntelyllä on Suomessa pitkät perinteet liittyen autoilun historiaan maassamme.

Palavien nesteiden varastointia ja jakeluasematoimintaa koskevia säädöksiä ja muita teknisiä normeja on uudistettu historiassa yleensä 10-20 vuoden syklillä. Palavia nesteitä koskevan asetuksen (tai vast.) lähihistoria ulottuu 1950-luvulle, kun asetuksia on uudistettu 1954, 1977, 1985, 1990 jne.

Merkittävin *liikennepolttoaineiden jakelutoimintaa* koskeva säädösuudistus tehtiin kuitenkin vuonna 1998 silloisen kauppaja- ja teollisuusministeriön toimialalla, kun säädettiin kauppaja- ja teollisuusministeriön päätös vaarallisten kemikaalien käsittelystä ja varastoinnista jakeluasemalla 415/98 (jäljempänä KTMp). Päätös annettiin vaarallisten kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista annetun asetuksen (682/1990) 67 §:n ja nestekaasuasetuksen (711/1993) 65 §:n nojalla.

Tämä päätös merkitsi jakeluasemien *eriyttämistä* palavien nesteiden yleissäädöksistä ja oli perusteltu. Toiminnan erityispiirteet ja kohteiden monilukuisuus huomioon ottaen *KTMp oli tarkoitettu jakeluaseman olennaisten teknisten vaatimusten osalta tyhjentäväksi säädökseksi* ja

sellaisena helpottamaan jakeluasemahankkeiden suunnittelua, rakentamista sekä toiminnan ennako- ja jälkivalvontaa, ts. laitoskokonaisuuden hallintaa. Tarkoitus KTMp:n luonteesta tyhjentyvänä säädöksenä ilmenee selkeästi päätöksen perustelumuiutiosta 9.6.1998, jossa todetaan yksiselitteisesti, että ”päätosehdotukseen **sisältyvät vaatimukset** jakeluasemilla tapahtuvalle vaarallisten kemikaalien käsittelylle ja varastoinnille.” Erikseen säädettävänä asioina todettiin vain määräykset EY-direktiivin säätelämästä liuotinhöyryjen talteenotosta jakeluasemalla. Bensiinihöyryjen talteenotosta on säädetty sekä kemikaaliturvallisuuslain että ympäristönsuojelulain nojalla (valtioneuvoston päätös 468/1996 ja valtioneuvoston asetus 1085/2011).

KTM:n päätös perustui alun perin ministeriön asettaman työryhmän vuonna 1994 valmistuneeseen mietintöön. Esitys säädösvalmistelun käynnistämiseksi tuli toimialalta itseltään (silloinen Öljyalan Keskusliitto) perustuen toimialan laatimaan laajaan riskikartoitukseen vuonna 1993.

Riskikartoituksessa osoitettiin useita jakeluasematoiminnassa nähtyjä, uudistamista edellyttäviä turvallisuus- ja ympäristötekniisiä kohteita, jotka edellyttivät asemien teknisen tason parantamista myös taannehtivasti, jotta toiminnan jatkuminen jopa vuosikymmeniä vanhan tekniikan varassa voitiin katkaista. Tässä on onnistuttu, kun otetaan huomioon myös ympäristönsuojelun hallinnonalalla tapahtunut säädöskehitys.

2. Jakeluasemien erityispiirteisiin perustuva säädösmalli ja laitostyyppiä koskeva standardi SFS 3352

Jakeluasemia koskeva erillinen KTM:n päätös nähtiin aikanaan tarpeelliseksi, koska jakeluasemat poikkeavat muista vaarallisten kemikaalien käsittely- ja varastointikohteista, joita on lukumäärältään paljon ja toiminta on mittakaavaltaan pienimuotoista kemikaalilaitoksiin verrattuna. Erityyppisten jakeluasemien nykyinen kokonaismäärä on lähes 2600 kappaletta, joten tilanne ei tältä osin ole muuttunut.

Jakeluasema on liikennettä palveleva, kaikkien asiakkaiden helposti saavutettavissa oleva avoin *vähittäiskaupan yksikkö* eikä sitä voi suoraan verrata esimerkiksi ulkopuolisilta suljettuun kemianteollisuuden *tuotantolaitokseen*

Jakeluasemat sijoittuvat edelleen sekä taajamaympäristöihin että haja-asutusalueille valtaväylien varrelle. Erittäin helposti syttyvät ja syttyvät palavat nesteet (kuten moottoribensiini ja korkeaseosetanolipolttoaineet) varastoidaan pääsääntöisesti maanalaisissa säiliöissä.

Ennen KTMp:n antamista jakeluasemia koskevat laitostyyppikohtaiset vaatimukset sisältyivät suurelta osin jakeluasemia koskevaan standardiin SFS 3352, joka oli *määrätty noudatettavaksi* KTM:n päätöksellä palavista nesteistä 313/1985. Standardi oli siten lainsäädäntöön perustuen sitova. Tämän standardin vastuullisena toimialayhteisönä toimi alun perin KTM:n Räjähdysvaarallisten aineiden lautakunta, kunnes KTM:n lautakuntien uudelleenjärjestelyjen yhteydessä vuoden 1992 alusta lukien toimialavastuu siirrettiin silloiselle Öljyalan Keskusliitolle. Nykyisin toimialavastuu on suoraan Suomen Standardisoimisliitolla (SFS).

Vuonna 1995 mainittua palavien nesteiden päätöstä muutettiin siten, että jakeluasemalla tapahtuvassa palavien nesteiden varastoinnissa oli noudatettava em. standardissa määriteltyä *tasoa*. Jakeluasemastandardista SFS 3352 on julkaistu painokset vuosina 1977, 1987, 1992,

2004, 2010 ja 2014, sekä vuonna 2020 laadittu standardin liite C (velvoittava): Maanpäälliset moottoribensiiniä tai korkeaseosetanolia sisältävät säiliöt ja varusteet (rakennemalli 8). Parhailaan SFS:n työryhmässä on menossa laajapohjainen valmistelu standardin uudistamiseksi kokonaan.

Jakeluasema on laitostyyppinä tekniseltä toteutustavaltaan homogeeninen ja siten hyvin standardinomainen laitos. Näin ollen jakeluasemien laitosstandardointi, joka linkittyy välittömästi nimenomaan tätä laitostyyppiä koskevaan lainsäädäntöön, puoltaa edelleen paikkaansa. Tällöin toimintaa koskevista turvallisuusteknisistä vaatimuksista ja toteutusta ohjaavista muista normeista muodostuu selkeä kokonaisuus, joka on toiminnanharjoittajien, valvovien viranomaisten (lupa- ja jälkivalvonta), rakennuttajien, urakoitsijoiden ja järjestelmätoimittajien suhteellisen helposti omaksuttavissa.

Normikokonaisuus on jo nykyisellään mittava ja erittäin kattava, kun otetaan huomioon myös YSL:n nojalla annettu valtioneuvoston asetus nestemäisten polttoaineiden jakeluasemien ympäristönsuojeluvaatimuksista 314/2020.

Optimaalinen tilanne säädösten osalta saavutettaisiin, jos eri hallinnonalojen jakeluasemia koskevat lakisäätteiset vaatimukset voitaisiin toimintokokonaisuuden osalta yhdistää yhdeksi yhtenäiseksi valtioneuvoston asetukseksi. Hallinnonalojen rajapinnoista johtuen tämä ei liene kuitenkaan helposti toteutettavissa.

Nykyinen lähestymistapa, jonka mukaan lainsäädännössä annetaan laitostyyppiä koskevat olennaiset tekniset ja ympäristönsuojeluvaatimukset ja toteutusta ohjataan standardeilla, on kuitenkin toiminut suhteellisen hyvin. Tämä koskee sekä TEM:n hallinnonalan kemikaaliturvallisuuksiin perustuvaa sääntelyä että ympäristöministeriön hallinnonalalta ympäristönsuojelulakiin (YSL) perustuvaa jakeluasema-asetusta (314/2020). Käsityksemme mukaan ei ole perusteltua eikä mielekästä purkaa tällaista sääntelymallia yhden nurkan osalta silloin, kun laitostyyppiä koskeva yhtenäinen malli toimii.

Toimialan ensisijainen tavoite on pitää jatkossakin jakeluasemien olennaisia teknisiä vaatimuksia koskeva säädös itsenäisenä.

TEM:n käynnistämän esiselvityksen kohteena olevassa mallissa jakeluasemia koskevat vaatimukset kuitenkin sisällytettäisiin valtioneuvoston asetukseen vaarallisten kemikaalien teollisen käsittelyn ja varastoinnin turvallisuusvaatimuksista (856/2012), jäljempänä *kemikaaliturvallisuuasetus*, joka on kaikkia kemikaalilaitoksia koskeva yleissäädös.

Kemikaaliturvallisuuasetusta sovelletaan noin tuhanteen (1000) erilaiseen kemikaalilaitokseen, kun taas tyyppiltään ja olosuhteiltaan standardinomaisia jakeluasemia on maassamme kaikkiaan noin 2600 (huolto- ja jakeluasemat, automaattiasemat, veneasemat sekä raskaan liikenteen jakelupisteet). Jakeluasemilla varastoidaan tyyppillisesti 60 – 80 m³ palavia nesteitä, kun taas kemikaaliturvallisuuasetuksen soveltamisalaan kuuluvat tuotantolaitokset ja varastot, joiden varastointikapasiteetti voi yltyä kymmeneen tuhansiin kuutiometreihin. Nämä ovat tyyppillisesti teollisen mittakaavan laitoksia, joita ei voi verrata jakeluasemiin.

Lukumäärältään suurta, teknisiltä ominaisuuksiltaan hyvin yhdenmukaista laitosjoukkoa (jakeluasemia) koskevien vaatimusten yhdistäminen ”yleisasetukseen” vaikeuttaisi säädöksen käytännön soveltamista jakeluasemiin, **ellei yhdistämistä tehdä niin, että jakeluasemista laaditaan po. asetukseen oma tyhjentävä lukunsa.** Tällaiselle yhdistämiselle ei kuitenkaan ole nähtävissä mitään erityistä tarvetta, ellei sellaisena pidetä hallinnonalan halua karsia säädöksen lukumäärää yleensä. Tämä säädösvalmistelun ”ekonomianäkökulma” ei kuitenkaan palvele säädöksen käytännön soveltamista jakeluasemiin eikä helpota soveltamista.

Toimialan näkemyksen mukaan säädöksistä tulisikin yhdistämisen sijaan ensisijaisesti karsia kaikki päällekkäisyydet ja vanhentuneet edelleen voimassa olevat kohdat, jotka aiheuttavat ristiriitoja eri hallinnonalojen normien kuin myös lainsäädännön ja rakentamista ohjaavan jakeluasemastandardin SFS 3352 ja EN-standardien välillä. Ristiriitaa aiheuttavat myös palavista nesteistä annetun kauppaja- ja teollisuusministeriön päätöksen (313/1985) edelleen voimassa olevat 5 ja 6 luvun säännökset, joiden on katsottava olevan ristiriidassa jakeluasemien säiliöitä (ja putkistoja) koskevien eurooppalaisten EN-standardien kanssa.

Jakeluasemien teknisestä luvutuksesta ja operatiivisesta viranomaisvalvonnasta vastaavat paikalliset ja alueelliset ympäristöviranomaiset ja alueen pelastusviranomaiset. Käytänteet ovat nykyisellään hyvin vakiintuneita ja toimivia. Toiminnanharjoittajien yhdenvertainen kohtelu vaarantuisi, jos yksittäisiä kemikaaliturvallisuuksisäädöksiä lähdetäisiin tulkitsemaan paikallisesti.

Voidaan myös todeta, että voimassa oleva KTMp on sinänsä toiminut vuosien varrella hyvin ja ajanut asiansa. Säädöksen päivitystarve liittyykin lähinnä säädöksen ajanmukaistamisen tarpeeseen siten, ettei säädös enää jatkossa muodostuisi teknisen kehityksen ja eurooppalaisten normien mukaisten ratkaisujen käytön esteeksi Suomessa. Nykyisellään säädös on estänyt moottoribensiinin ja korkeaseosetanolin maanpäällisen varastoinnin jakeluasemalla, johon on alalla kehitetty ja standardoitu maanalaista varastointia turvallisuudeltaan vastaava teknologia (SFS 3352, liite C – 2020).

TEM:n esiselvityksestä saatujen alustavien tietojen mukaan maanpäälliset moottoribensiinin ja korkeaseosetanolin säiliöt sisällytettäisiin uudistettavaan säädökseen. Tämä on sinänsä myönteistä, mutta säädöksestä tulee myös yksiselitteisesti ilmetä, mitkä ovat jakeluaseman maanpäällisen bensiinin varastoinnin kohtuulliset edellytykset.

Kyseistä rakennemallia koskevat vaatimukset eivät saa johtaa säädöksissä siihen, että tämä erityistapauksissa käytettäväksi tarkoitettu rakennemalli johtaa jakeluasemia koskevien olennaisien teknisten vaatimusten kiristymiseen kategorisesti ja perusteettomasti. Tämän vuoksi maanpäällistä bensiinin varastointia koskevat turvallisuusvaatimukset on selkeästi erotettava ns. tavanomaisen jakeluaseman vaatimuksista. Keskeistä on, ettei maanpäällisen varastointimallin sisällyttäminen yleissäädökseen johda liian raskaaseen ja täysin kohtuuttomaan sääntelyyn koko jakeluasematoimialan osalta.

Maanpäällisen rakennemallin asetustason turvallisuusvaatimuksia on valmisteltu jo aikaisemmin TEM:ssä, joten tämä valmistelu on otettava huomioon nyt tehtävässä uudistuksessa (Muistio 29.5.2020, TEM Harri Roudasmaa ym.).

3. Soveltamisalarajaus ja siihen liittyvät tavoitteet

Kemikaaliturvallisuusasetuksen (856/2012) 2 §:n mukaan asetusta ei sovelleta jakeluasemilla tapahtuvaan vaarallisten kemikaalien käsittelyyn ja varastointiin *siltä osin kuin siitä säädetään erikseen*.

Säännös on soveltamisalarajauksena muotoilultaan nykyisin tavanomainen. Se on kuitenkin aiheuttanut tulkintaongelmia, koska alun perin KTMP on tarkoitettu jakeluasemia koskeväksi tyhjentäväksi säädökseksi, jolla annetaan kaikki jakeluasemia koskevat olennaiset tekniset vaatimukset eli säädetään jakeluasemista erikseen. KTMP annettiin vaarallisten kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista annetun asetuksen (682/1990) nojalla, joka oli voimassa olevaa kemikaaliturvallisuusasetusta edeltävää lainsäädäntöä.

Nykyisen säädösvalmistelussa noudatettavan linjauksen mukaan päällekkäistä sääntelyä ei saisi olla. Ts. jos asiasta on säädetty muualla, ei samasta asiasta tulisi säätää erikseen toisaalla. Tähän perustuen on joissakin yksittäistapauksissa esitetty tulkintoja, joiden mukaan jakeluasemiin olisi sovellettava myös yksittäisiä kemikaaliturvallisuusasetuksen säännöksiä siltä osin kuin asetuksen joitakin vaatimuksia ei ole nimenomaisesti säädetty KTMP:ssä. Asia on esimerkiksi noussut esiin kemikaaliturvallisuusasetuksen *torjuntaan käytetyn veden talteenottoa* koskevan 77 §:n soveltamisen kohdalla. Tämä vain yhtenä esimerkkinä, mutta jakeluasemia koskevan soveltamisalarajauksen poistaminen asetuksesta merkitsisi säädöksen kaikkien säännösten soveltamisen osalta suurta epävarmuutta ja hankaluutta toimialalle sekä valvontaviranomaisille.

Jakeluasemien teknistä toteutusta koskeva ennakkovalvonta (ilmoitusmenettely) ja operatiivinen viranomaisvalvonta tapahtuu paikallisten ympäristöviranomaisten ja palo- ja pelastusviranomaisten toimesta ja käytänteet ovat nykyisellään hyvin vakiintuneita ja toimivia. Toiminnanharjoittajien yhdenvertainen käsittely vaarantuisi, jos yksittäisiä tuotantolaitosten kemikaaliturvallisuussäädöksiä lähdettäisiin soveltamaan jakeluasemiin paikallisesti.

Luottamuksensuojaa koskevan periaatteen mukaisesti toiminnanharjoittajilla on oikeus luottaa siihen, että KTMP:n vaatimukset ovat olleet ja ovat edelleen jakeluasemien osalta riittäviä. Myös säädösten uudistaminen olisi suunniteltava samoista lähtökohdista. Säädösten uudistusten tulisi olla toimialan toimintaympäristöön pohjautuvia ja sopivia ratkaisuja, joiden tulisi perustua toimialakohtaiseen riskinarviointiin. Teollisen mittakaavan laitosten toimintaympäristöön kehitetyt ratkaisut eivät sovellu pienen mittakaavan jakelutoimintaan, eivätkä teollisen laitoksen turvallisuusratkaisut pohjautu jakeluasemien toiminnan riskiarviointiin.

Kemikaaliturvallisuusasetus on laajasti hyvin erityyppisiä kemikaaleja koskeva yleisasetus. Mikäli sellaisen toiminnan osalta, jonka vaatimuksista on kuitenkin perustellusti säädetty erikseen toiminnan erityispiirteet ja olosuhteet huomioon ottaen, vaadittaisiin sovellettavaksi kemikaaliturvallisuusasetuksen kaikkia säännöksiä ilman selkeitä rajoituksia, lainsäädäntöä ei voitaisi enää pitää tällaisessa tapauksessa jakeluasematoiminnan kannalta tarkkarajaisena ja riittävän ennustettavana. Tämä pätee sekä toiminnanharjoittajien että valvontaviranomaisten osalta. Toiminnanharjoittajan luottamuksensuoja ja oikeusvarmuus ei tällöin toteutuisi.

Kemikaaliturvallisuusasetuksen nykyistä soveltamisalarajausta vastaava rajausta jakeluasemien osalta on edelleen tarpeellinen sekä siinä tapauksessa että jakeluasemista säädettäisiin erillisellä valtioneuvoston asetuksella (1.prioriteetti) tai että jakeluasemista päätettäisiin liittää kemikaaliturvallisuusasetukseen oma tyhjentävä lukunsa (2.prioriteetti). Myös tässä tapauksessa koko asetuksen soveltamista jakeluasemiin on rajattava, koska ei ole mitenkään perusteltua, että asetusta sovellettaisiin koko laajuudessaan jakeluasemiin, jotka laitostyyppinä ovat jo nyt erittäin yksityiskohtaisen normituksen kohteena. Valittiinpa kumpi tahansa ratkaisumalli, se edellyttää asian käsittelemistä valtioneuvostossa (uusi erillinen VNA tai kemikaaliturvallisuusasetuksen muutos), joten säätämismallilla ei käsityksemme mukaan ole merkitystä prosessin vaatimaan työmäärään.

Samalla tulisi huolehtia siitä, että tulevan asetuksen soveltamisala olisi yhdenmukainen ympäristöministeriön hallinnonalalta annetun valtioneuvoston asetuksen (314/2020) kanssa.

4. Erityiset ongelmakysymykset TEM:n alustavassa suunnitelmassa

TEM:n nyt puheena olevaa esiselvitystä toimialan edustajille alustavasti esiteltäessä (neuvottelu 21.9.2023) on toimialan puolelta perustellusti todettu, etteivät teollisen mittakaavan laitoksia koskevat vaatimukset sellaisenaan sovellu jakeluasemiin eivätkä ne perustu toimialakohtaiseen riskinarviointiin ja niihin perustuviin teknisiin ratkaisumalleihin.

Alalla toimintaan liittyviä vaaroja ja riskejä arvioidaan säännöllisesti. Riskien arviointi käsittää sekä teknisen arvioinnin että operatiivisen toiminnan arvioinnin. Käytännöt ovat käsityksemme mukaan kaikissa jakeluasemaketjuissa yhdenmukaisia. Jakeluasemien riskiarviot täyttävät myös pelastuslain (379/2011) 15 §:ssä esitetyt vaatimukset.

Keskustelussa olevilla, pääasiassa teollisen mittakaavan laitoksia koskevilla teknisillä vaatimuksilla tulisi jakeluasemiin sovellettuina olemaan välittömät suuret kustannusvaikutukset, jotka heijastuvat suoraan asiakasrajapintaan.

Lisäksi on huomattava, että ympäristönsuojelulakiin perustuvan valtioneuvoston asetuksen 314/2020 mukaan jakeluasemia ovat mm. lentoaseman/lentopaikan polttoainesäiliöt, rataverkoston jakeluasemat, linja-auto- tai kuorma-autovarikot sekä turvetuotantolaitokset. Näidenkin erityiskohteiden osalta asetukseen 856/2012 sisältyvät vaatimukset ovat kohtuuttomia.

Erityisinä ongelmakysymyksiä, jotka ovat tulleet esille esiselvitysvaiheessa, jakeluasemastandardin uuden painoksen valmistelun yhteydessä sekä eräiltä osin säädösten ja EN-standardien soveltamisessa, näemme erityisesti seuraavat asetuksen 856/2012 kohdat haasteellisina:

1. Asetuksen 34 §:n mukainen **säiliöiden sijoitus** ei ole jakeluasemilla mahdollista, sillä säiliöt ja putkistot sijaitsevat jakeluasemilla aina vähintään liikennöitävillä alueilla. Samoin suojaetäisyydet ovat ristiriidassa standardin SFS 3352 kanssa (maanalaisen säiliön etäisyys ton-tin rajasta).
2. Asetuksen 47 §:n edellyttämiä, painelaitelain 869/1999 mukaisia **kemikaaliputkistoja** ei sovelleta tai käytetä jakeluasemilla, vaan asemilla on käytössä asianmukaiset SFS-EN-standardien mukaiset putkistot.

3. Asetuksen 49 §:n letkuille edellyttämä yksiselitteinen painevaatimus 6 baria ei sovellu jakeluasemaympäristöön, koska siellä toimitaan ylipäättään matalampien paineiden ympäristössä (imujärjestelmä). Esimerkiksi täyttöliittimille (jakelupistoolit) mitoitettu käyttöpaineen yläraja on 3,5 bar. Myöskään useimmat yleisesti käytetyt muovista valmistetut poltonesteputket eivät ole EN-standardien mukaan tarkoitettu korkeammalle kuin 5 barille.
4. Asetuksen 51 §:n mukaiset **vuotojen hallintaperiaatteet** on kehitetty teollisen mittakaavan laitokselle (suoja-allastus, -allastukset), eivätkä ne sovellu jakeluasematoimintaympäristöön.
5. Asetuksen **52 §:n ”vuotojen hallinta ulkona”** mukaisesti säiliöt tulee sijoittaa suoja-altaseen, mikä ei ole jakeluasemilla käytetty tekninen ratkaisu. Samassa pykälässä on esitetty, että säiliöiden täyttö- ja tyhjennyspaikat tulee allastaa siten, että saadaan kerättyä talteen suurimman täytettävän tai tyhjennettävän kuljetussäiliön tilavuus. Tämä tuotantolaitoksille tarkoitettu ratkaisu ei sovellu eikä ole jakeluasemilla käytössä. Liikepaikat on mitoitettu nykyisenseläisille jakeluasemille ja vanhemmat liikepaikat ovat jo valmiiksi yleensä niukkoja tiloiltaan uusille palveluille tai rakenteille. Uusien asemien tilantarvetta uudet rakenteet kasvattavat, mikä rajoittaa jakeluasemarakentamista paitsi taloudellisista niin myös tonttitarjontasyistä. Jakeluasemarakentamisessa käytetään perinteisesti standardiin perustuvia, kestäviksi havaittuja rakenneratkaisuja. Asetuksen edellyttämän allastuksen tulisi olla säiliöautolla yliajettava kaikissa sääoloissa, mikä edellyttäisi perinteisellä tavalla toteutettuna hyvin loivia luiskia ja täten merkittävää laajuutta säädetyn tilavuuden saavuttamiseksi. Tämä tarkoittaisi täyttöpaikkarakenteiden laajuuden moninkertaistumista ja huonesimäärän haitallista lisääntymistä öljynerottimella, joka on vastoin jäte-/hulevesien johtamisen periaatteita. Tämä asettaisi uudenlaisia haasteita uusien asemien suunnittelulle ja tonttien koolle, sekä erityisiä haasteita tai jopa esteitä olemassa olevien asemien saneeraukselle merkittävästi laajemman tilatarpeen takia. Esitetty tekninen ratkaisu ei myöskään pohjautu jakeluasemien riskiarviointiin vaan teollisen mittakaavan toimintaan.
6. On huomattava, että säiliöautoille on säädetty säännöllinen katsastusmenettely, joten säiliöauton teknisestä viasta johtuva vuoto on sinänsä erittäin epätodennäköinen. Säiliötäyttöjä valvotaan koko täytön ajan ja täyttö on keskeytettävissä häiriötilanteessa välittömästi, mikä pienentää paitsi vuotoriskin mahdollisuutta myös potentiaalista vuotomäärää hyvin pieneksi, jolloin suurin lohkokoko ”suoja-altaan” mitoituspäristeenä vaikuttaa ylimitoitettulta. Asetuksen 55 §:n vaarallisten höyryjen keräilyvaatimus on jakeluasema-alalla järjestetty höyryjen talteenottonormeilla, joten asetuksen ehdoton vuotoilu on ristiriidassa jakeluasemanormien ja jakeluasemien ns. avoimen varastosäiliön periaatteen kanssa. Jakeluasemilla bensiinihöyryjen talteenottovaatimukset perustuvat yhteisölainsäädäntöön.
7. Asetuksen 56 § ei **maanalaisen säiliöiden** osalta mahdollista jakeluasemien nykyisten käytössä olevien yksivaippasäiliöiden käyttöä elinkaarensa loppuun asti.
8. Asetuksen 61 § edellyttää pelastuslaitokselle kahta pelastusreittiä, mutta monille jakeluasemille on rakennettu vain yksi tie- tai katuliittymä, eikä useampaa ole välttämättä edes järjestettävissä.
9. Asetuksen 62 §:ssä tarkoitettu **kulunvalvonta** on käytännössä mahdotonta toteuttaa kaikille asiakkaille (yleisölle) avoimena oleville vähittäiskaupan yksiköille, eli jakeluasemille. Kulunvalvontaa koskevat vaatimukset ovat siten jakeluasemille soveltumattomia.

10. Asetuksen 6 lukuun sisältyvät **onnettomuuksiin varautumisen** periaatteet on suunniteltu tuotantolaitoksille, ei jakeluasemille. Esimerkiksi tulipalon havaitsemista varten tuotantolaitoksella tulee olla paloilmaisimet.
11. Asetuksen 74 §:n ”**sammutus- ja jäähdytysvedet**” mukaisien palopostien ja sammutusvesiasemien sijoittaminen lähelle sammutuskohteita on jakeluasemilla erittäin haasteellista. Nämä sammutusratkaisut on suunniteltu ja tarkoitettu teollisen mittakaavan teollisille laitoille.
12. Asetuksen 77 §:n mukainen ”**torjuntaan käytetyn veden talteenotto**” on selkeästi myös suunniteltu tuotantolaitoksille, joiden vastuulla on myös varmistaa sammutusveden saataavuus. Jakeluasemien toimintojen riskiarviot taikka viimeisten 10 vuoden ajalta tiedossa olevat poikkeamatapahtumat eivät puolla teollisen mittakaavan sammutusvesien talteenoton teknisten ratkaisujen käyttöönottoa jakeluasemilla. Vaatimus ei ole jakeluasemalla tarpeellinen eikä käytännössä teknisesti järjestettävissä vastaavasti kuin tuotantolaitoksilla. Jakeluasemien standardiin SFS 3352 perustuvat ratkaisut (täyttöpaikan rakennemalli, viemäröinti, öljynerottimet, sulkuventtiilit) ovat nykyisellään täysin riittäviä. Myöskään Ruotsissa voimassa olevat vaatimukset täyttöpaikkojen varustelusta eivät käytännössä eroa Suomessa nykyisin jakeluasemilla voimassa olevista, standardin SFS 3352 mukaisista vaatimuksista (ks. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Hantering om brandfarliga gaser och vätskor på bensinstationer, Handbok 2015). Nyt keskusteluun nostetut vaatimukset eivät käytännössä ilman suuria lisäkustannuksia ole toteutettavissa tyyppillisellä jakeluasemakiinteistöllä, jonka keskimääräinen pinta-ala on noin 500 - 1500 m².

Jakeluasemastandardin valmistelutyöryhmässä on viranomaisedustajien taholta nostettu esille vaatimus säiliöiden täyttöpaikan öljynerottimien mitoittamiselle nykyisestä poiketen siten että öljynerottimella voitaisiin pidättää säiliöauton suurimman lohkon vuoto. Vaatimus ei pohjaudu jakeluaseman riskiarviointiin taikka viimeisen 10 vuoden poikkeamatapahtumiin. Nykyinen toteutusmalli vastaa myös toteutusta Ruotsissa (ks. edellä mainittu viranomaisjulkaisu). Vaatimukset olisivat kohtuuttomia ja tarpeettomia, eivätkä ne olisi käytännössä ja ilman suuria kustannuksia toteutettavissa tyyppillisellä jakeluasemakiinteistöllä.

Palavista nesteistä annetun kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksen 313/85 edelleen voimassa olevat putkisto- ja säiliövaatimuksia koskevat vanhentuneet luvut ja putkistoja koskevat painelaitelain mukaiset vaatimukset eivät myöskään sovellu jakeluasemien nykyiseen EN-standardien mukaiseen toteutustapaan.

Lainsäädäntö on tältä osin vanhentunutta eikä ole seurannut standardien kehitystä. Osittain edelleen sovellettavat säännökset ovat 1980-luvulta, joten tulkinnanvaraisuudet olisi poistettava.

Käsityksemme mukaa Suomessa voimassa olevat jakeluasemia koskevat vaatimukset ovat jo nykyisellään laajat ja kattavat, joten välitön säädösten muuttamistarve ei perustu tarpeeseen lisätä tai kiristää vaatimuksia, vaan niiden ajanmukaistamiseen ristiriitojen poistamiseksi ja soveltamisen helpottamiseksi.

5. Toimialan tavoitteet ja ehdotus uudistuksen toimeenpanemiseksi

Jakeluasematoiminta Suomessa ei käytännössä eroa vastaavasta toiminnasta muissa Länsi-Euroopan maissa, joten myöskään sitä koskevan vaatimustason ei ole perusteltua olennaisesti poiketa muiden maiden vaatimustasosta. Useisiin muihin maihin verrattuna jakeluasemien säädöspohja on Suomessa jo nyt mittava. Säästöstaakkaa pitäisi päinvastoin keventää kuin lisätä sitä.

Säädösten uudistamisen tulisi olla toimialan toimintaympäristöön pohjautuvia ja sopivia ratkaisuja, joiden tulisi perustua toimialakohtaiseen riskinarviointiin. Teollisen mittakaavan laitosten toimintaympäristöön kehitetyt ratkaisut eivät sovellu pienen mittakaavan polttoaineen vähittäisjakelutoimintaan, eivätkä teollisen mittakaavan laitoksen turvallisuusratkaisut myöskään pohjautu jakeluasemien toiminnan riskiarvioihin.

Toimialan tavoitteena on, että lainsäädäntöön sisällytetään vain jakeluasemia koskevat olennaiset vaatimukset. Sama koskee myös ympäristöministeriön hallinnonalan säädöksiä. Perusteena tähän on mm. huoltoasema-alan pitkä toimintaympäristöön perustuva standardoinnin ja toimialatason toimintaperiaatteiden kehittämisen perinne.

Toimialalla tehdään jatkuvaa toimialatason omaehtoista teknistä kehitystyötä kuten jakeluasema-alan rakentamisen, huollon ja kunnostuksen laadunvarmistuskoulutus laadunvarmistuskäsikirjoineen. Nämä toimialan vaatimukset koskevat kaikkia toimintaketjuun kuuluvia tahoja aina rakennuttajasta toteuttajiin, huoltoon ja kunnossapitoon mukaan lukien erityisurakoinnin riippumattomat valvojat. Tarkastelun ja ohjeistuksen kohteena on alalla koko toimitusketju. Siihen kuuluvat myös alan omaehtoiset säiliöajoneuvojen turvallisuustarkastukset ja säiliöauto-toimitusten turvallisuus lähettämöltä vastaanottajalle.

Keskustelussa olevilla, pääasiassa teollisen mittakaavan laitoksia koskevilla teknisillä vaatimuksilla tulisi jakeluasemiin sovellettuina olemaan välittömät suuret kustannusvaikutukset, jotka heijastuvat suoraan asiakasrajapintaan. Näillä teollisen mittakaavan turvallisuusratkaisuilla ei ole riskiperusteista pohjaa jakeluasemilla.

Jakeluasema-alan allekirjoittaneet yhtiöt yhdessä Öljy- ja Kaasutekniikka ry:n kanssa ovat valmiita tiiviisti osallistumaan uuden jakeluasemien olennaisia teknisiä vaatimuksia koskevan valtioneuvoston asetuksen valmisteluun.

ÖLJY- JA KAASUTEKNIikka RY

Tina Sammi, Toiminnanjohtaja

NESTE MARKKINOINTI OY

Katri Taskinen, Vice President

Mika Anttila, Head of Network Operations

SUOMEN OSUUSKAUPPOJEN KESKUSKUNTA/ABC-KETJU

Harri Tuomaala, ABC-ketjujohtaja Tiina Viksten, Johtaja, Liikenteen energiat

OY TEBOIL AB

Ilkka Sinkkonen, Teknisen osaston johtaja

ST1 OY (ST1 JA SHELL –KETJUT)

Juha Vanninen, Myynti- ja Verkostojohtaja